

FOLKETINGET

EU-note

Til orientering af Europaudvalget og Det Udenrigspolitiske Nævn

Magtbalance i Ministerrådet efter Brexit

Sammenfatning

Hvilken betydning har det for stemmeafgivning i Rådet, når så stort et land som UK forlader EU? Det korte svar er, at de store vinder, og de små taber. Det interessante er, at Danmark i denne sammenhæng hører til de store. Det hele handler om magt - og matematik.

26. august 2019

Det Internationale
Sekretariat
Lotte Rickers Olesen
Folketingets
repræsentant i
Bruxelles

Rådets stemmeregler skal sikre, at mange små lande, der tilsammen udgør et lille mindretal af EU's befolkning, ikke kan tryne de store lande. Og omvendt - at få store lande ikke kan blokere noget, som resten af EU-landene ønsker. Derfor skal de fleste beslutninger træffes med et flertal af landene og samtidig sikre, at disse lande repræsenterer et flertal af befolkningen.

Hvad er kvalificeret flertal?

Langt de fleste beslutninger i Rådet for den Europæiske Union træffes med kvalificeret flertal. Der kræves nemlig et kvalificeret flertal, når Rådet og Parlamentet vedtager lovgivning efter den almindelige lovgivningsprocedure, som anvendes i ca. 80 pct. af alle lovforslag.

Et kvalificeret flertal kaldes også et dobbelt flertal, fordi det er defineret som 55 pct. af EU-landene, der tilsammen repræsenterer mindst 65 pct. af befolkningen i EU. Et mindretal kan blokere, hvis det består af mindst fire EU-lande, der tilsammen repræsenterer mindst 35 pct. af befolkningen i EU.¹

¹ Der findes også en mulighed for at suspendere stemmeafgivning, hvis mindst 8 EU-lande er eller lande, der tilsammen udgør 19,25 pct. af EU's befolkning, er imod. Det kaldes Ioannina kompromiset.

Store lande har naturligvis lettere ved at opbygge koalitioner omkring sig, så de opnår en repræsentation på 65 pct. af befolkningen, som kræves for at vedtage noget, eller de 35 pct., som kræves for at blokere noget.

Andre flertalsformer

De andre flertalsformer, der anvendes i Rådet, er:

- enstemmighed, hvor hvert land har vetoret
- forstærket kvalificeret flertal, hvor der kræves min. 72 pct. af EU-landene, som repræsenterer min. 65 pct. af befolkningen.
- simpelt flertal dvs. mere end halvdelen af EU-landene (anvendes særligt ved procedurebeslutninger).

Hvad ændres, når UK forlader EU?

Brexit har ikke stor betydning i forhold til beslutninger truffet med simpelt flertal, med enstemmighed eller med forstærket flertal. I forhold til forstærket flertal skyldes det, at denne form for flertal er mindre afhængig af befolkningsstørrelse.

I forhold til den mest hyppige anvendte beslutningsform - kvalificeret flertal - sker der imidlertid en forskydning af magt fra de små medlemslande til de store.

Når UK forlader EU, vil det kræve 15 i stedet for i dag 16 lande at leve op til kravet om 55 pct. af landene.² Men det er i forhold til kravet om 65 pct. af befolkningen, at den største forandring vil ske.

Når et stort land som UK trækker sig, falder den samlede befolkning i EU fra 513 mio. til 447 mio. borgere. Alle landenes procentandel af den samlede befolkning vil derfor blive større. Det gælder særligt de store lande. Samlet går Frankrig og Tyskland fra at repræsentere 29 pct. af EU-borgerne til 33,5 pct. Det gør det lettere for dem - sammen eller hver for sig - at samle et kvalificeret flertal eller et blokerende mindretal.

Derfor bliver Frankrigs og Tysklands position i Rådet styrket. I praksis vil det for eksempel kræve 20 EU-lande (svarende til 75 pct. af EU-landene) at samle et kvalificeret flertal uden om Frankrig og Tyskland på grund af befolkningskravet.

Samtidig bliver det meget lettere for de to lande at samle et blokerende mindretal. Da de eksempelvis tilsammen udgør over 33 pct. af befolkningen har de blot brug for to lande, der tilsammen udgør 2 pct. af EU27's befolkning for

² Ifølge traktaten art. 16, stk. 4 kan kravet ikke gå under 15 lande. Skulle flere lande beslutte at forlade EU, vil kravet således fortsat være 15, og andel derfor højere end 55 pct. af landene.

at blokere et forslag. I praksis stemmer Frankrig dog meget sjældent imod forslag, men det kan bruges som en trussel i forhandlingerne.

Europa-Parlamentet har i et studie ved hjælp af et matematisk index for stemmewægt (kaldet Banzhaf index) regnet ud, at store lande (målt på befolkningsstørrelse) vinder relativ stemmewægt, mens mindre lande taber relativ stemmewægt, når UK går ud af ligningen. Skæringspunktet er Irland, som efter Brexit har 1,0 pct. af EU27's befolkning. Danmark står dermed med sine 1,3 pct. af befolkningen til en lille fremgang i stemmewægt. Kroatien og de syv lande, der er mindre end Kroatien, står til at miste relativ stemmewægt.

Læs mere:

[The impact of the UK's withdrawal on the institutional set-up and political dynamics within the EU](#) Study, European Parliament, maj 2019

Dette dokument er udarbejdet af Folketingets Administration til brug for medlemmer af Folketinget. Efter ønske fra Folketingets Præsidium understøtter Folketingets Administration det parlamentariske arbejde i Folketinget, herunder lovgivningsarbejdet og den parlamentariske kontrol med regeringen ved at yde upartisk faglig bistand til medlemmerne. Faglige noter udarbejdet af Folketingets Administration er i udgangspunktet offentligt tilgængelige.